Linked Data in de Erfgoedsector

Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE)
PLDN - 10 februari 2022

Enno Meijers - Programmamanager NDE
enno.meijers at kb.nl / ennomeijers

netwerk digitaal erfgoed

Erfgoedsector?

In totaal 1560 erfgoedinstellingen:

- 2626 (audiovisuele) archieven
- 50 bibliotheken
- 616 musea
- 500 historische verenigingen
- 132 erfgoedgemeenschappen (immaterieel)

Er zijn 2029 websites die cultureel erfgoedinformatie aanbieden.

Waaronder 41 portalen (clusters van erfgoedinformatie):

- 17 thematische portalen (WOII, mode, Delfts aardewerk,...)
- 3 biografische portalen (personen)
- 13 regionale portalen (provincie, streek)
- 8 landelijke/internationale portalen

Bron: NDE - Visie online dienstverlening (2022)

Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE)

- Samenwerkingsverband cultuur- en erfgoedinstellingen, bedrijfsleven, overheid, onderwijs- en onderzoeksinstellingen ondersteund door OCW

- Vergroten van de maatschappelijk waarde door betere *zichtbaarheid, bruikbaarheid* en *houdbaarheid* van (erfgoed)informatie.

- Sinds 2015 vastgelegd in een Nationale Strategie Digitaal Erfgoed - vernieuwd in maart 2021

zie Nationale Strategie Digitaal Erfgoed

Netwerk van netwerken

Alleen over de grenzen van onze organisaties en collecties heen kunnen we de publieke toegang tot erfgoedinformatie voor de toekomst veilig stellen. Deze ambitie bindt uiteenlopende organisaties en samenwerkingsverbanden in het Netwerk Digitaal Erfgoed. En dat maakt dat we een netwerk van netwerken zijn.

nationaal archief

Archieven

KB nationale bibliotheek

Bibliotheken

nationaal archief

Musea

eye film instituut nederland

Media en AV

KNAW Humanities Cluster

Digital humanities

Podiumkunsten

Netwerk archieven design en digitale cultuur

Design en digitale cultuur

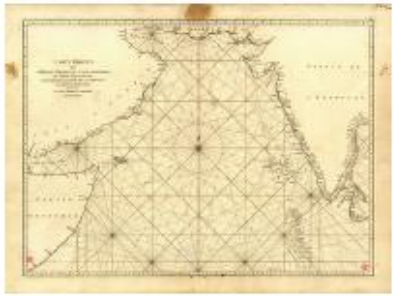

Meer netwerkpartners

Uitgangspunten NDE:

- De gebruiker staat centraal
- Delen vanuit de bron
- Werken vanuit netwerkprincipes
- Iedereen draagt bij
- Kernwaarden zijn open, verbonden en innovatief

Zie ook het NDE Manifest

Sectoroverstijgende architectuur afspraken

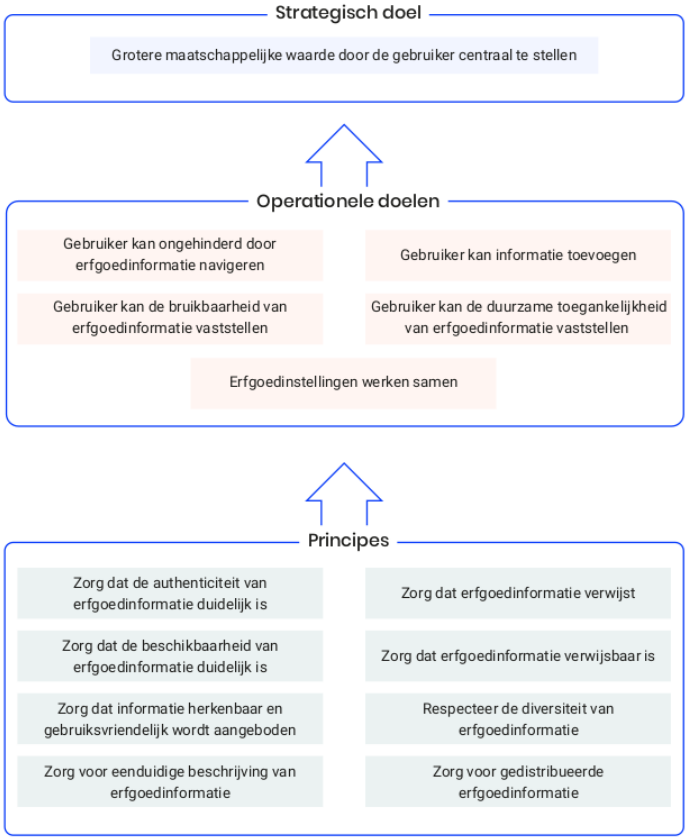

https://www.netwerkdigitaalerfgoed.nl/kennis-en-voorzieningen/dera/

Netwerk Digitaal Erfgoed 2021

Vergroten maatschappelijke meerwaarde van ons digitaal erfgoed

bron: Nationale Strategie Digitaal Erfgoed 2021-2024

De gebruiker centraal

Een gebruiker die via internet op zoek is naar culturele content heeft immers geen boodschap aan de schotten tussen sectoren en collecties. Hij wil bronnen uit archieven, bibliotheken musea en andere collecties allemáál kunnen vinden en gebruiken en liefst met zo min mogelijk afzonderlijke (zoek)acties en tegen zo laag mogelijke kosten. Op dit moment kunnen gebruikers niet eenvoudig een samenhangend beeld van relevante bronnen krijgen.

Bron: Nationale Strategie Digitaal Erfgoed - 2015

Visie op het gedistribueerd netwerk van erfgoedinformatie

Position Paper NDE-Bruikbaar 2016:

Binnen het NDE wordt de technische infrastructuur voor de digitale collectie Nederland doorontwikkeld tot een landelijk gedistribueerd netwerk van erfgoedinformatie.

Dit netwerk biedt een drempelloze en transparante toegang tot de voor gebruikers relevante erfgoedinformatie.

Er ontstaat op den duur een dynamisch samenspel tussen lokaal beheerde en gepresenteerde erfgoedinformatie en bovenlokale (thematische) doorsnedes.

De op deze manier gevormde digitale collectie Nederland kan uiteenlopende portalen bedienen die eenduidige verwijzingen naar de erfgoedinformatie en de bijbehorende context bevatten.

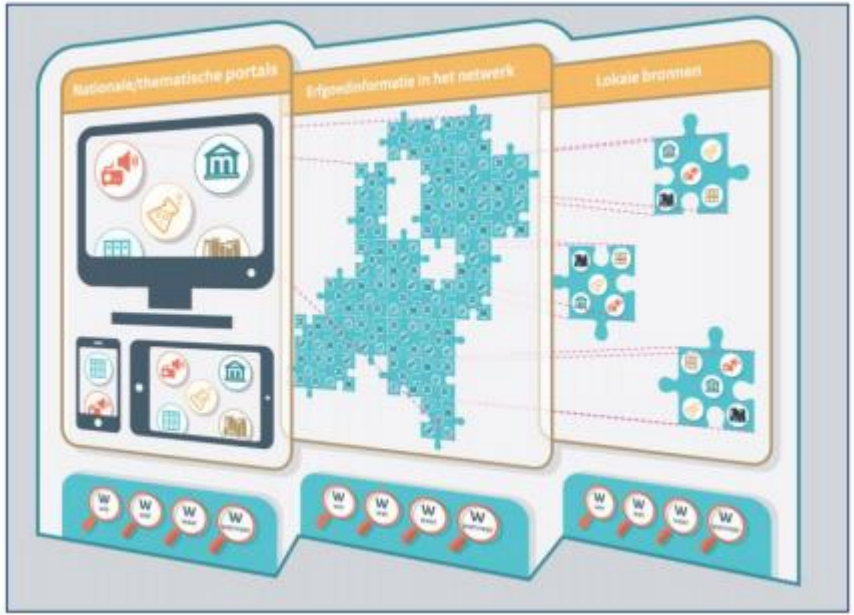

Zie "Naar een gedistribueerd netwerk van erfgoedinformatie”

Een paar leren klompen (Van Gogh Museum)

Tuin te Arles (Kunstmuseum)

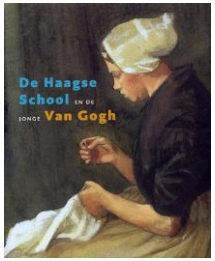

Koninklijke Bibliotheek

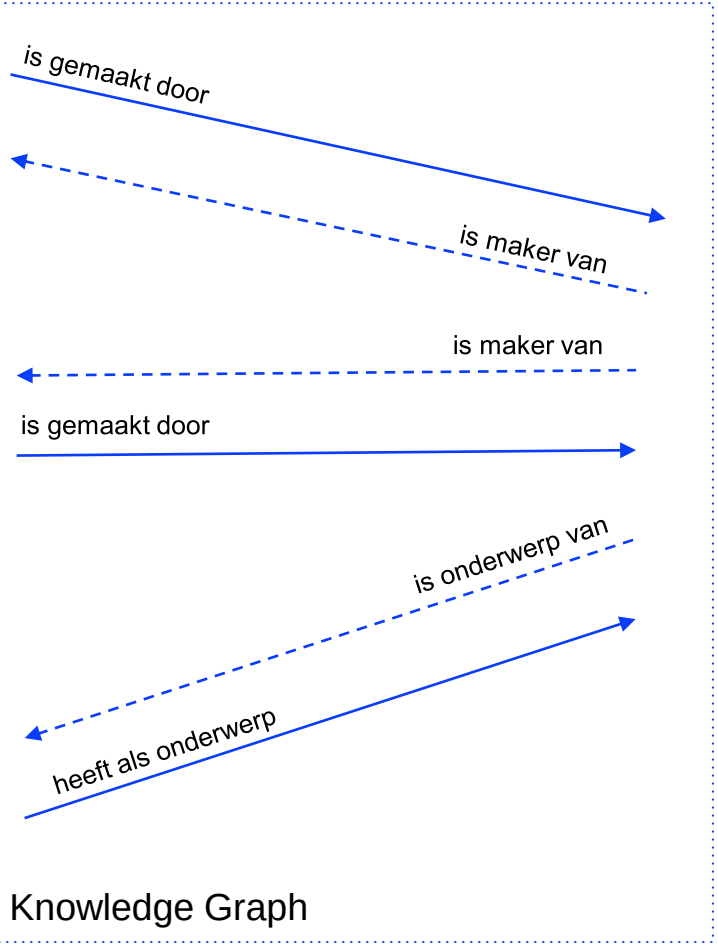

Van Gogh (RKD Artists)

Infrastructuur voor vindbaarheid

Uitgangspunten voor het Bruikbaar programma:

- maximale bruikbaarheid van de gegevens bij de bron
- maximale vindbaarheid op het web na (voor mens en machine)
- verwijs naar gegevens in plaats van gegevens te kopiëren
- maak de laag tussen dienst en bron zo klein en transparant mogelijk
- maak “Verbonden Erfgoed” diensten mogelijk

In het algemeen:

- volg Linked Data (en FAIR) principes
- bouw op webstandaarden (HTTP, RDF, Web API’s)
- pas decentrale of gedistribueerde oplossingen toe waar mogelijk

Ofwel een “federatief datastelsel”?

Het **federatieve model** laat **opslag** en beheer van data **lokaal** aan bronhouders, maar **faciliteert** data**gebruik** over bronnen heen, **centraal** door een interoperabel[17] systeem van afspraken en oplossingen op ontsluiting, toegang, annotatie en koppeling.

Deze **centrale elementen** zijn **essentieel** in het onderscheid tussen een **federatief stelsel** en een decentraal oerwoud.

Bron: “NL DIGITAAL: Interbestuurlijke Datastrategie Nederland 2021”

Gedistribueerd netwerk van erfgoedinformatie

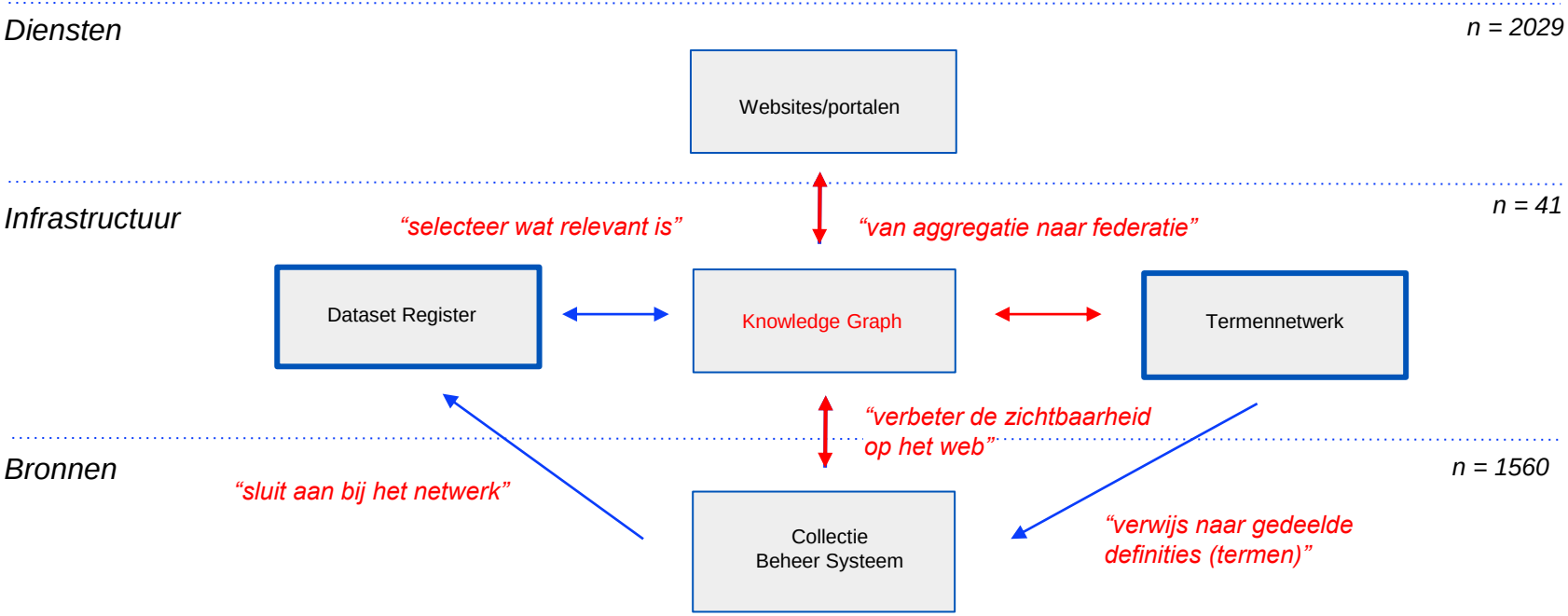

Bruikbaar bij de bron

Standaardisatie op het niveau van de bron:

- gebruik **duurzame identifiers** voor organisaties, collecties, en objecten
- gebruik **bekende definities** voor personen, plaatsen, onderwerpen, gebeurtenissen, …
- stel goede **vindbaarheid voor mens én machine** centraal - wereldwijd en erfgoed breed (Schema.org)
- gebruik **domeinmodellen voor samenwerking** binnen sectoren
- publiceer informatie over de organisatie, collecties, objecten **als Linked Data**

=> Leveranciers van de collectiemanagement systemen zijn daarbij strategische partners!

“You can only be free if you follow rules…” (Ruben Verborgh - ELAG 2018)

Richtlijnen en specificaties

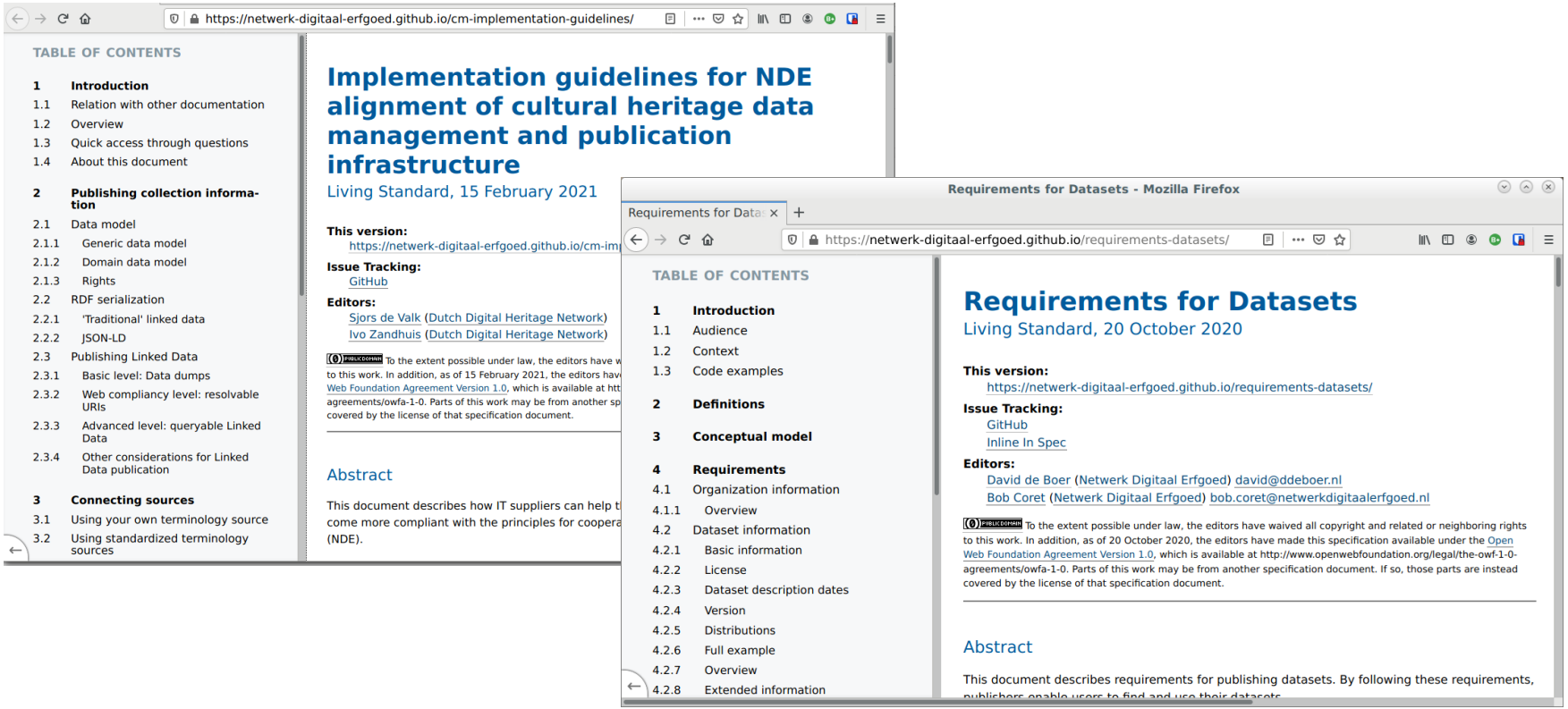

https://netwerk-digitaal-erfgoed.github.io/cm-implementation-guidelines/

https://github.com/netwerk-digitaal-erfgoed/requirements-datasets

Extra functionaliteit in de bronsystemen

Eisen voor NDE/DERA compliancy:

1. ondersteuning voor **duurzame identifiers**
2. publiceren van **databeschrijvingen/datacatalogs**
3. publiceren van objectgegevens als **linked open data**
4. koppeling met het **Termennetwerk**

Samengewerkt met leveranciers van collectiebeheersystemen:

- Picturae (Memorix)
- Axiell (Collections, Adlib)
- CiT (Collection Connection)
- SofCo (Kleksi)
- de Ree (Mais-flexis)

Alternatieve oplossingen

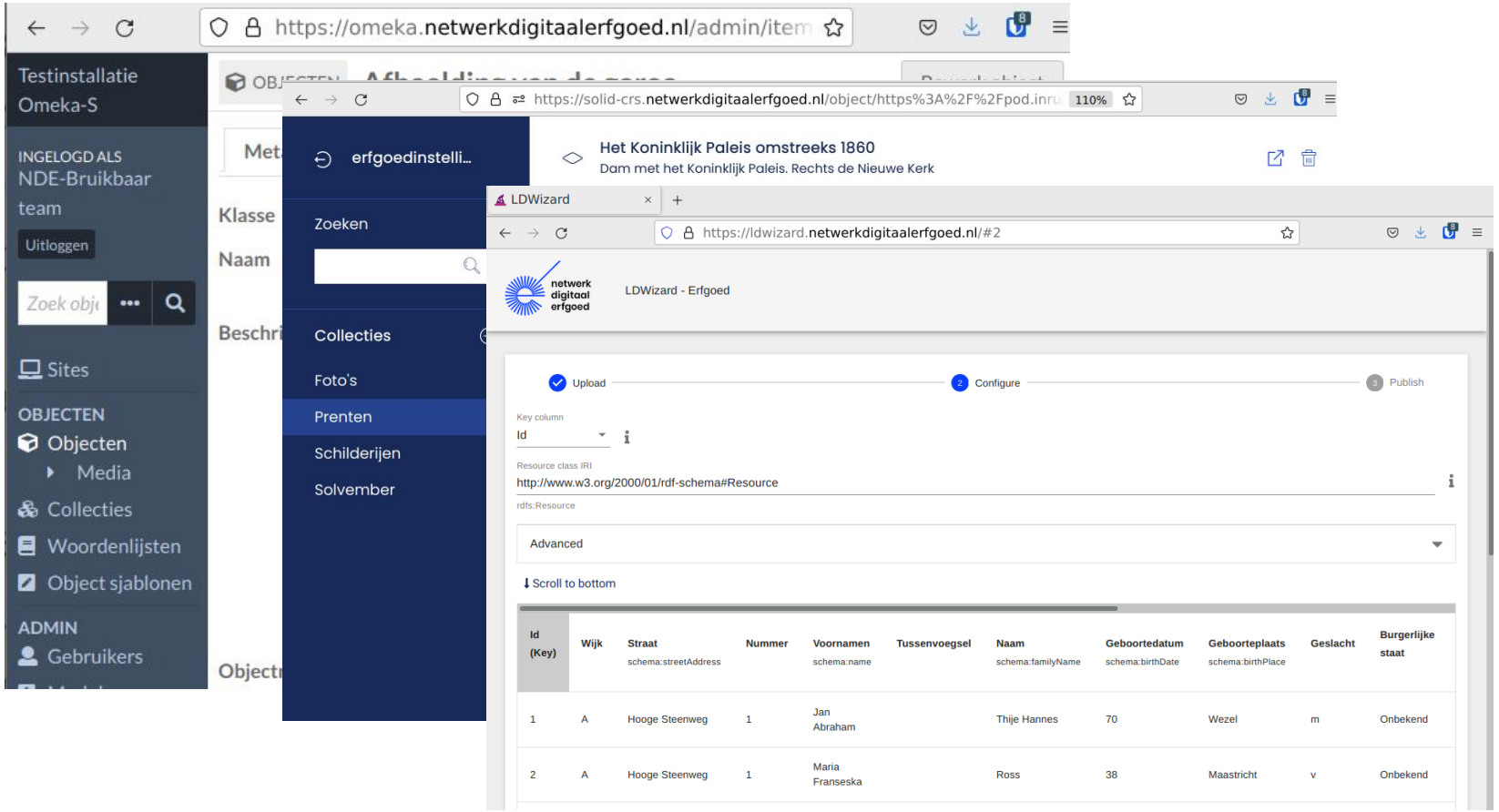

Termennetwerk

Waarom een termennetwerk?

- term = standaard definitie voor een persoon, plaats of onderwerpen
- door gebruik van exact dezelfde termen kan informatie beter samen komen
- bij Linked Data krijgt elke term een vast web adres (URI)
- het opvragen van de URI levert een beschrijving van de term op
- voorbeelden van bronnen voor termen zijn RKDArtists, Arts & Architecture Thesaurus (AAT), Nederlandse Thesaurus voor Auteursnamen (NTA), Wikidata Entiteiten
- het termennetwerk maakt het realtime doorzoeken van deze bronnen mogelijk

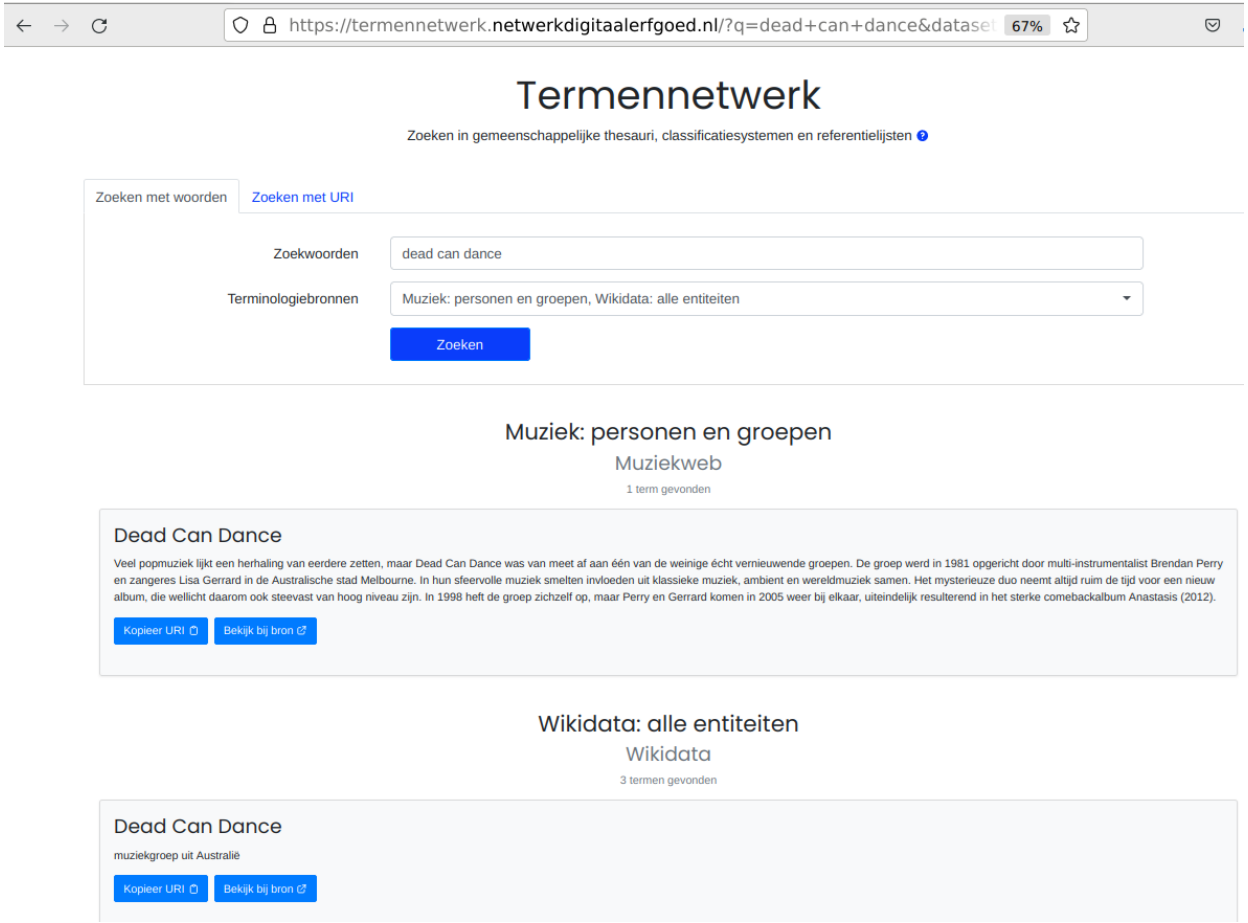

https://termennetwerk.netwerkdigitaalerfgoed.nl

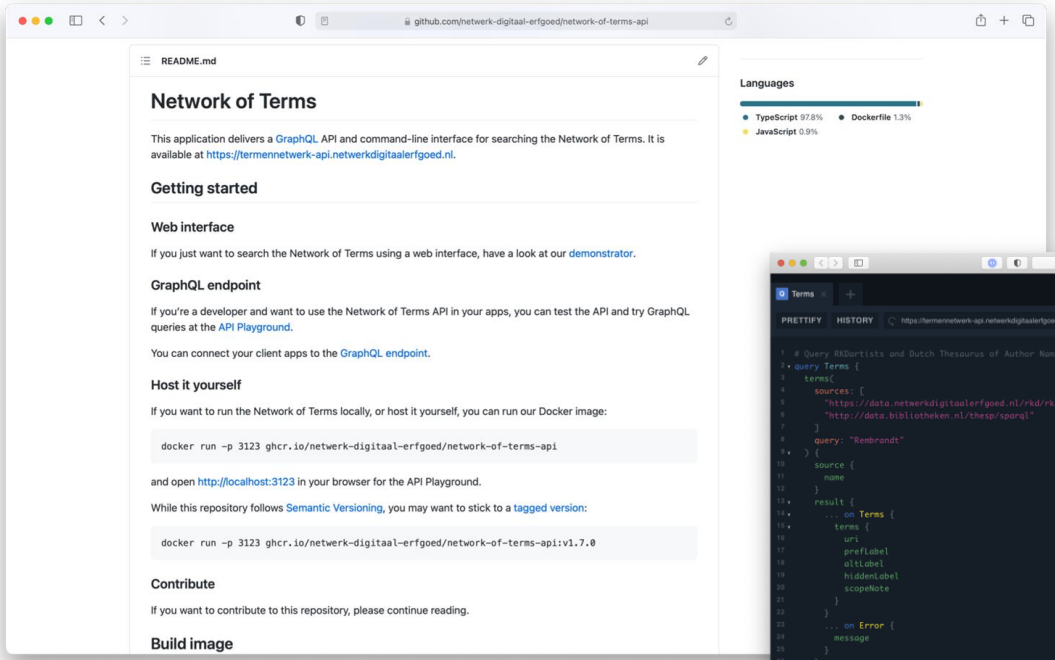

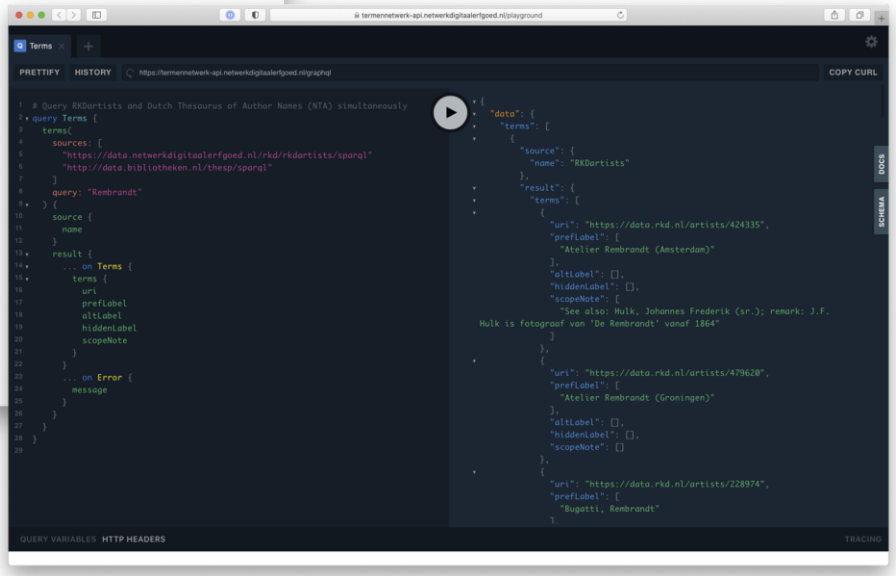

https://github.com/netwerk-digitaal-erfgoed/network-of-terms-api

https://termennetwerk-api.netwerkdigitaalerfgoed.nl/playground

Datasetregister

Waarom een datasetregister?

- Het datasetregister geeft inzicht welke data en in welke vorm beschikbaar is binnen het netwerk
- Via het datasetregister weten toepassingen hoe ze de beschikbare data kunnen bevragen of ophalen

Werkwijze:

- Een instelling meldt zich bij het datasetregister met een webadres
- Datasetregister bekijkt het webadres en haalt dataset beschrijvingen op
- Datasetegister kijkt periodiek of er wijzigingen zijn
- Bonus: Google begrijpt de dataset beschrijvingen ook!

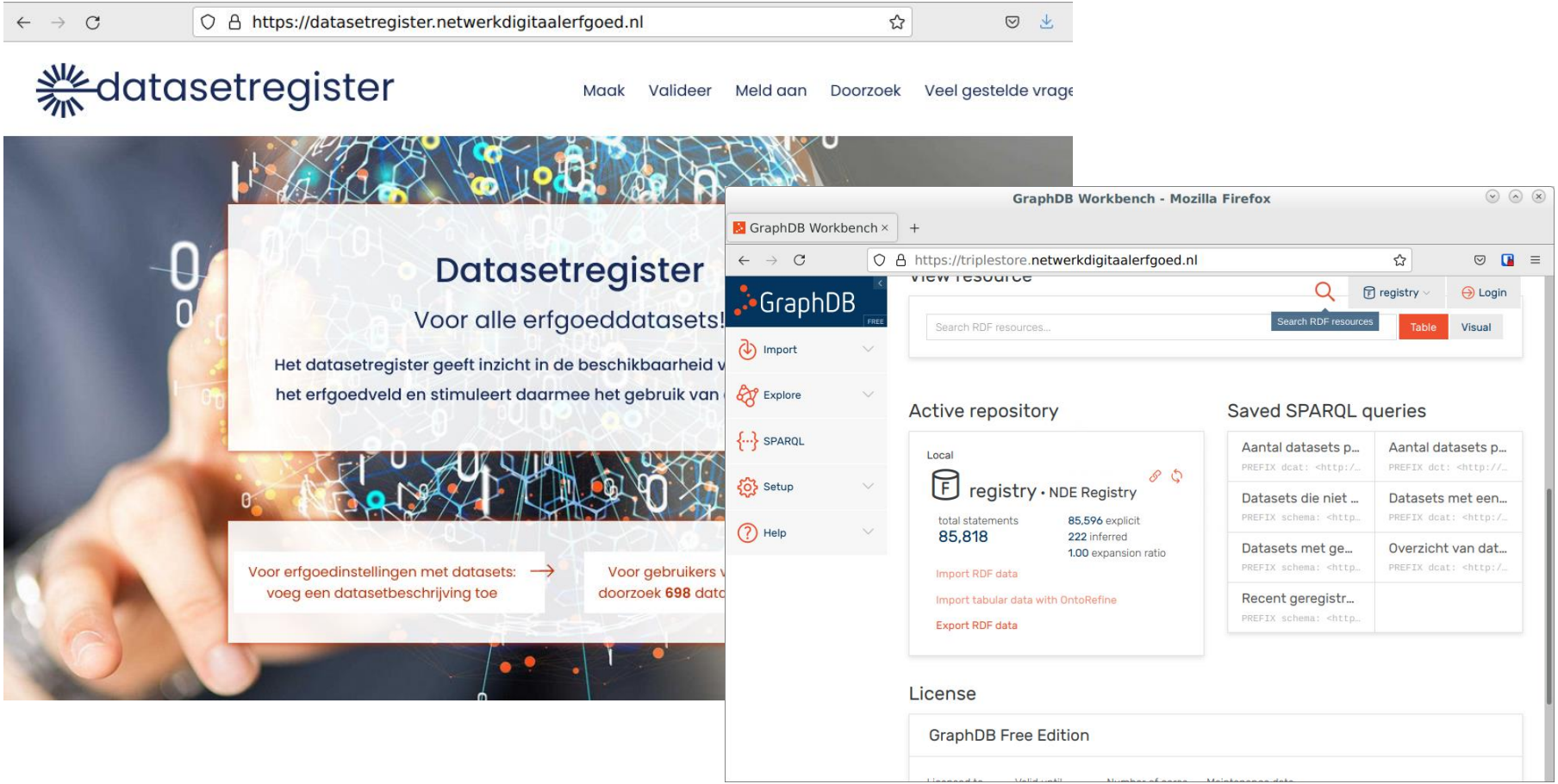

https://datasetregister.netwerkdigitaalerfgoed.nl

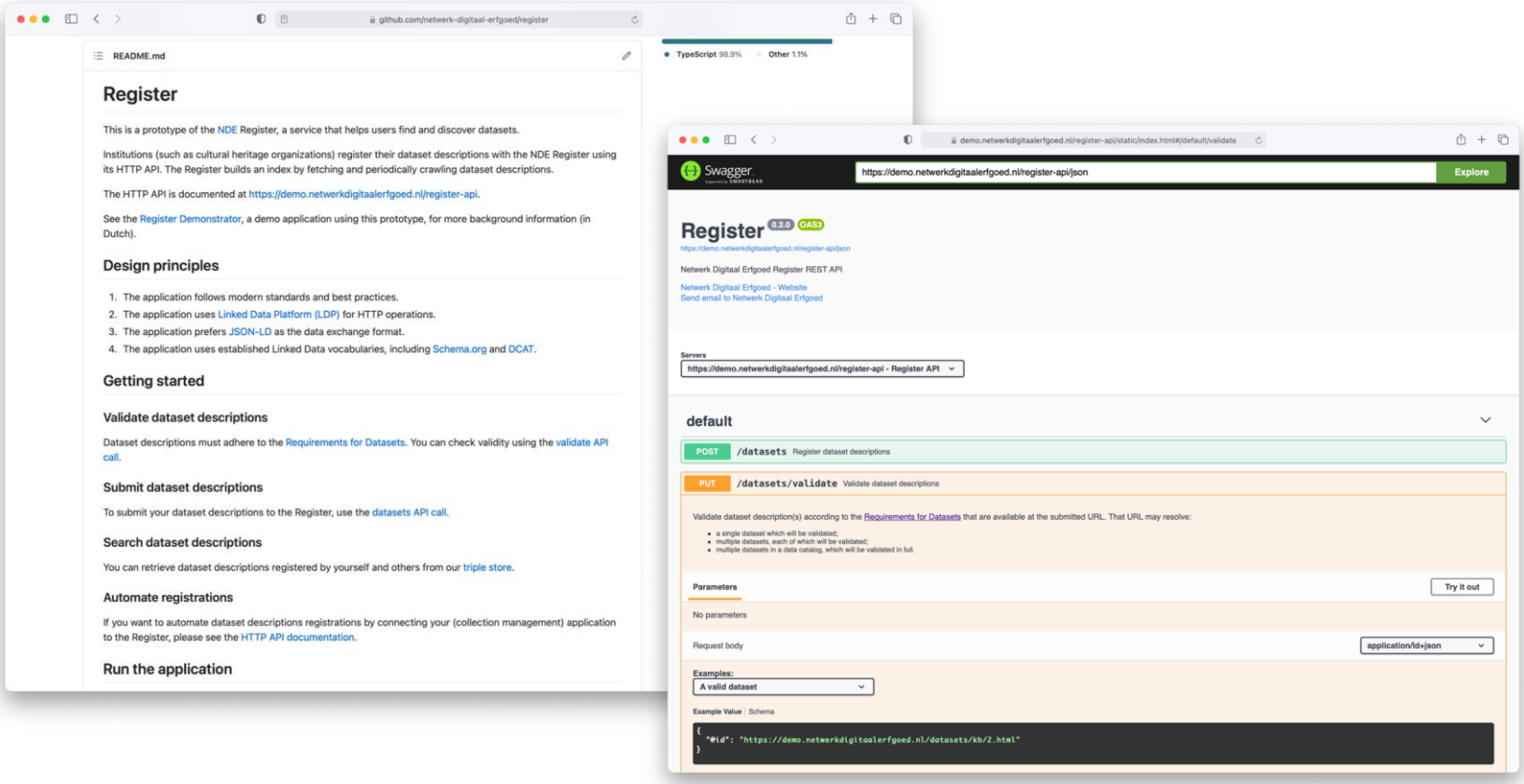

https://github.com/netwerk-digitaal-erfgoed/register

https://demo.netwerkdigitaalerfgoed.nl/register-api/

Bedankt voor de aandacht!

Vragen?

Enno Meijers

enno.meijers at kb.nl

twitter: @ennomeijers

HackaLOD - najaar 2022 in de Domtoren in Utrecht

HackaLOD 2019 | foto: Jacqueline van der Kort | KB